

Informace z jednání k bramborám

9.10.2024 - | Akademie věd České republiky

Předseda komoditní rady Josef Králíček ve svém úvodním slově přivítal hosty, seznámil přítomné s programem a informoval o stavu sektoru za uplynulé období. Český bramborářský svaz má aktuálně 95 členů organizovaných v sekcích pěstitelů, zpracovatelů a obchodníků s bramborami. Tito členové pěstují brambory všech užitkových směrů na cca 60 % produkčních a množitelských ploch. Dle Českého statistického úřadu byla letos bramborami osázená celková plocha 28 911 ha, což je o 1 891 ha více než v roce 2023. Dle předsedy se jedná po delší době o první příznivou zprávu ohledně celkových ploch brambor.

Pěstitelé se loni poprvé mohli zapojit a využít podpor, v rámci integrované produkce konzumních brambor. Jedná se o podporu pěstování konzumních brambor šetrným, z části ekologickým způsobem, s omezeným vstupem minerálních hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Loni přihlásili pěstitelé výměru cca 4 500 ha.

V letošním roce pokračuje v rámci národních dotací podporovaný režim jakosti Q CZ pro pěstitele a zpracovatele konzumních brambor. Nový žadatelé se mohou hlásit od ledna do konce dubna příslušného roku. Platí pravidlo, že nový žadatel nejprve žádá SZIF o dotaci, a následně ÚKZÚZ o certifikaci, aby byl splněn motivační účinek. Oba kroky musí být splněny do konce dubna příslušného roku. Ten, kdo získal certifikát, již o certifikaci nežádá, žádá pouze o dotaci na SZIF. Certifikát je platný 4 roky.

Český bramborářský svaz ještě nedávno predikoval zvýšení výnosů mezi 15-20 %. Výsadba byla dokončena v agrotechnických lhůtách a do vhodných půdních a následně i vlhkostních podmínek. Následné srážky porostům prospěly a byly předpoklady k velmi dobré sklizni. Porosty ovšem poškodilo jednak srpnové sucho, jednak nedávné povodně. Otázkou zůstává, jaký podíl a jaká výtěžnost a kvalita bude v případě konzumních brambor k dispozici. Je zřejmé, že budou lokality, které parametry nesplní. Lokálně jsou však významné rozdíly a hlízy jsou obecně drobnější. Obecně se předpokládá, že rozsah extrémních vlivů se bude v budoucnu zvyšovat.

Konzumní brambory nyní pěstitelé ve velkém na baličky prodávali za ceny kolem 5 Kč/kg, při prodeji ze dvora za 12-15 Kč/kg. Spotřebitelské ceny konzumních brambor, tedy komodity, která podle médií i letos napomáhala inflaci, v loňském roce začínaly při podzimních akcích řetězců na 13 Kč/kg, předloni na 8 Kč/kg. Aktuálně jsou nyní na 12 Kč/kg. V srpnu se podle ČSÚ prodával kilogram konzumních brambor mimo akci v průměru za 27,66 Kč. Spotřeba na obyvatele kolísá na úrovni kolem 65 Kg na osobu. Stejně jako v minulých letech, zejména v jarním období, bude nutné určité množství konzumních brambor na doplnění trhu dovézt ze zahraničí, hlavně z Německa a Francie, protože naše soběstačnost kolísá na úrovni 75 %.

Aktuální informace z Agrární komory ČR shrnul její prezident Jan Doležal. Z dodatečných 2 mld. Kč na podporu sektoru v roce 2025 bude převedeno 750 mil. Kč do PGRLF. Tyto peníze budou využity na podporu pojištění v maximální notifikované míře, tzn. na citlivé komodity ve výši 65 % a na polní plodiny ve výši 50 %. Vyplacení peněz bude dle PGRLF zhruba na konci listopadu. Doležal dále hovořil o zálohové platbě, podmínkách neprodukcích ploch a krajinných prvcích. Evropská komise schválila pro letošní rok možnost vyplacení záloh ve výši 70 % na platbu BISS, redistribuční platbu, mladého zemědělce a podpory vázané na produkci, jednat se má celkem až o 18 mld. Kč vyplacených ke konci roku 2024.

Splnit podmínku vyčlenění 5 % neproduktivních ploch v rámci ekochémat pro rok 2025 je možné dusík vázajícími plodinami, které mají koeficient 0,5. Meziplodinami, které mají koeficient 0,3, je možné zasít pouze 60 % neproduktivní plochy. Prostřednictvím dotačních titulů z Ministerstva životního prostředí bude podpořeno budování nových krajinných prvků. Zároveň by mělo být možné v LPIS zahrnout stávající či nově zbudované krajinné prvky, které neobklopuje půda způsobila pro LPIS, tzn. meze, terasy, travnaté údolnice, skupiny dřevin, stromořadí, solitérní dřeviny, příkopy, mokřady a skalky. MZe rovněž upraví pravidla tzv. celofaremní ekoplatby. Nově bude zohledňovat budování nových krajinných prvků a podpořena bude i jejich údržba.

Za Ministerstvo zemědělství vystoupil Petr Jílek, vrchní ředitel sekce ekologického zemědělství, komodit, výzkumu a vzdělávání, který uvedl, že zálohy vyplaceny v letošním roce se nebudou týkat škrobových brambor. Dále zmínil, že DT 19.C přešel na sazbový systém, čímž se usnadnilo čerpání a v letošním roce MZe navýšilo alokaci v tomto programu z 50 mil. Kč na 60 mil. Kč. Plánovaná alokace dotačních programů pro brambory v roce 2025 je nyní 50 mil. Kč s tím, že v průběhu roku je možné alokaci navýšit. Poznamenal, že větší problém je s čerpáním financí v operačním programu pro organizace producentů brambor, kde velká část celkové alokace se nevyčerpá. Tyto peníze není možné přesouvat mezi intervencemi nebo do dalšího roku, takže je ČR bude muset vracet EU. Jílek uvedl, že prioritou je čerpání peněz z EU, protože není možné neustále navyšovat alokaci národních peněz a vracet alokované peníze na podporu do Bruselu. Při trvání tohoto stavu to může ohrozit alokaci podpory pro pěstitele brambor. Dále uvedl, že v následujících dvou týdnech se bude na MZe řešit spuštění škodní komise a prostřednictvím SZIF budou všichni informováni (pozn. systém šetření je spuštěn a otevřen bude do 15. října). Podněty je možné podávat na regionální pracoviště SZIF, tyto informace budou přeneseny na povodňovou komisi. Poté vláda rozhodne o rozsahu kompenzací a nástrojích na vyplacení. Jílek v závěru připomněl, že v říjnu a listopadu proběhne série seminářů, kde budou vystupovat pracovníci Výzkumného ústavu monitoringu a ochrany půdy na téma protierozní ochrany, primárně budou semináře určeny poradcům, kteří přenesou informace dále mezi zemědělce. Využity budou i aktivity České technologické platformy pro zemědělství a budou k tomu vydané detailnější informace než jen metodická příručka.

V rámci diskuse bylo silným tématem nastavení podmínek DZES 5 - ochrana erozně ohrožených ploch, konkrétně se hovořilo o podmínce maximální délky 200 metrů řádku po spádnicí a následně 22 metrů přerušovacího pásu. Jedná se o obrovský problém z pohledu organizace práce, hnojení a chemického ošetření pozemků. Pro některé zemědělce to bude poslední „hřebíček do rakve“ a s pěstováním brambor budou muset na těchto pozemcích skončit, možná i ukončí činnost. Dále se řešil problém dovozů brambor, které jsou často pod výrobními náklady. Tyto brambory jsou kvalitou mnohem horší než kvalita místní produkce, obchodní řetězce to ovšem vítají a spotřebitel hledí na konečnou cenu, což snižuje konkurenceschopnost lokálních pěstitelů brambor.

<https://www.akcr.cz/txt/informace-z-jednani-k-bramboram>